Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lösnummerpris: 15 öre.

TIDEVARVET

Nr 16 — 19 APRIL

Nr 16 — 2 ÅRG. 1924

REDAKTÖR OCH UTGIVARE:
Ellen Hagen

I REDAKTIONEN:
Elin Wägner

Tidevarvet n:r 16.

Att *Världsspråksfrågan* har många flera vänner och anhängare än som bland allmänheten är känt, det framgår av läroverksadjunkten *Nils Nordlunds* artikel i ämnet.

*

I *Det europeiska dramat* delger *Elin Wägner* tidningens läsare sina reflexioner från Rhenländska utsiktspunkter.

*

I *Den nya skolan* lämnar fröken *Ester Edelstam* intressanta och utförliga meddelanden om de många nya reformerande strävandena bland olika länders främsta pedagoger.

*

Lektor *Emilia Fogelklou* visar i en intressant studie, kallad *Framgångens eviga armod* hur även tidsströmningen och andliga rörelser äro underkastade förgängelsens lag och kräva förnyelse genom ny, oförbrukad idealitet.

*

Om den store italienske diktaren *Giovanni Verga* lämnar fru *E. Gadolin Lagerwall* några upplysande data samt i översättning en av hans folklivsskildringar *»Den moderlösa»*.

*

I *Årsta* ägnas Fredrika Bremers minne den vackraste hyllning av *K. J.*

*

I *Konst och perspektiv* blir *Järnefelts*-utställningen anbefalld i Tidevarvets läsares hågkomst. Den framstående finske konstnären är icke så känd av svenskarna som han förtjänar att vara.

*

För kvinnornas blivande egna hem kommer *Föreningen Årsta*, som nu bildats, att fortsätta arbetet.

*

Under *Mötesplatsen* föreningsmeddelanden m. m.

* * *

I ministären Stauning,

den blivande socialdemokratiska regeringen i Danmark skulle — efter vad ryktet förmäler — komma att utses även en kvinnlig ledamot. Fru *Nina Bang*, — sedan många år en framstående medlem av partiet, — nämnes såsom den blivande handelsministern.

* * *

Världsspråksfrågan.

Av *NILS NORDLUND.*

Helt visst kommer andra kammarens avslag av herr Lindhagens motion om ett internationellt världsspråk att väcka förstämning och harm bland alla esperantister och övriga fredsvänner i vårt land. Även frågans behandling i riksdagen är ägnad att väcka förvåning, då det ju gällde »en hänvändelse till Nationernas förbund eller annorledes till förutsättningslös internationell utredning och överläggning för antagande genom mellanfolklig överenskommelse av ett internationellt hjälpspråk». Men enligt vad som framgår av referat i tidningarna, synes diskussionen uteslutande rört sig om lämpligheten av esperanto eller engelska som världsspråk. Det gällde här alltså endast att taga ståndpunkt till en *utredning* och *överläggning* för antagandet av ett världsspråk.

Men än mer förvånas man av den brist på sakkunskap, som hrr Engberg, Lindmark, Rydén och Lindskog lade i dagen beträffande världsspråksfrågan och dess nuvarande läge. Vilket språk, herr Engberg, är ej konstlat? — Månne ej herr Lindmark vet, att denna fråga och speciellt esperanto som världsspråk varit före 3 gånger vid Nationernas förbund och att vid förbundets tredje församling enhälligt godkändes en vid detta tillfälle framlagd rapport angående esperanto som internationellt hjälpspråk. — Då herr Rydén säger, att »det är otänkbart, att engelsmännen skulle vilja lära sig ett konstlat världsspråk», så vill jag nämna, att enligt den ovan nämnda rapporten till Nationernas förbund uppskattades då antalet vuxna i England, som lärt esperanto, till 50,000. En framställning till Nationernas förbund i denna fråga var undertecknad av 1,200 framstående personer, medlemmar av parlamentets båda hus, domare, borgmästare och professorer o. s. v. Herr Rydéns förkärlek för engelskan i våra folkskolor är väl bekant, men på grund av många skäl tror jag ej, liksom många med mig, att den har någon framtid för sig där. — Vad slutligen herr Lindskog beträffar, som säger, att »det är vanvettigt att tro, att två personer av olika nationalitet kunna förstå varandra på esperanto», så vill jag meddela, att esperanto hämtar sina ordstammar till största delen från latinet, och återstoden utgöres av andra språks ordstammar, som redan blivit internationella liksom en stor del av latinets. Lika bra, som personer av olika nationaliteter förr kunde förstå varandra med tillhjälp av latinet, lika bra och ännu bättre förstå de varandra, om de kunna esperanto. Det bästa sättet att övertyga sig om riktigheten härav är att besöka en av esperantisterna anordnad världskongress. Till den femtonde i Nürnberg förra sommaren voro omkring 5,000 anmälda från 43 länder. Vid alla förhandlingar under dessa kongresser talas *endast* esperanto. —

Jag hoppas, att nederlaget i torsdags ej skall avskräcka anhängarna av världsspråkstanken i vårt land, utan fastmer sporra dem ytterligare, ty helt visst kunna *sådana* hinder övervinnas. Denna fråga är förvisso av så stor betydelse, att varje härför intresserad person bör även ha den i åtanke, då han deltager vid uppsättandet av kandidater för valen till andra kammaren i höst.

Det europeiska dramat.

Av *ELIN WÄGNER.*

Det är sant vad en medarbetare nyligen anmärkte i Tidevarvet, att den särskilda förströelse, som en stor politiker i Bismarcks stil skänker sin samtid, fattas oss just nu här i Europa.

Men därför fattas icke spänning i det jättelika drama de europeiska folken nu tillsamman uppföra. Man kan till och med våga påstå, att de nu, i saknad av sådana ledare, som tvinga dem längre än de skulle orka av sig själva, bättre visa sig som de äro, tydligare blotta sin mänsklighet.

Då nu de tre stora folk, som utgöra dramats huvudpersoner: England, Tyskland och Frankrike inom mindre än ett halvårs tidrymd välja nya representanter att föra sin politik, är det nämligen ingen Bismarck, som hindrar något av dem att leva ut sina personligheter i dessa val, så långt det överhuvud är möjligt.

England började och gav arbetarepartiet en seger, som gjorde det till regeringsparti utan majoritet i parlamentet att regera med.

MacDonald blev stats- och utrikesminister i det ögonblick, då England insåg varthän det ledde att lämna Frankrike och Tyskland ensamma i rum med varandra. Nu skulle han få ett tillfälle att rädda den vansinniga situation som uppstått, han, som hela tiden stått i opposition mot Englands politik.

Det vapenlösa motståndet hade just upphört, Frankrike höll i sina händer ett tyskt område med 12 miljoner människor. Det militära, ekonomiska och rättsliga herraväldets fullständigades av det rent personliga — eller känslovälde Frankrike förskaffat sig genom att hålla i sin hand tusentals fångars och hundratusen utvisades öde. Separatiströrelsen, som i Pfalz lyckades stadga sig till en formellt självständig regering, skulle bli medlet att fullständiga detta herravälde även politiskt.

Frankrikes politik i enrum med Tyskland har alltså visat sig utomordentligt verksam utom i en punkt, en väsentlig: den var för dyrbar, den inbringade icke tillräckligt, francen föll, och arbetet på återuppbyggandet av de förstörda provinserna måste ytterligare sakta fart. Samtidigt som Frankrike sände en ström av flyktingar över Rhen, förlängdes alltså hemlöshetsprövningen för dess egna barn.

I Tyskland utlöste nederlaget efter det vapenlösa motståndet en fruktansvärd kris. Klasser reste sig mot klasser, germaner mot judar, stater mot stater huller om buller. Det gällde den tragiska kampen om 8-timmarsdagen, det gällde för ultra-nationalisterna att med vapen tvinga folket fram mot Frankrike. Samtidigt fullbordade sig den ekonomiska revolution, genom vilken billionen blev en mark och milliarden en pfennig.

Mot allt vad man kunde vänta sig i slutet av förra året överlevde tyska samhället såsom sådant denna hysteriska kris. Men nu skall folket gå till val med minnet av detta helvete i sina nerver och det är väl föga tvivel om det sätt, varpå det kommer att lösa ut sin bitterhet, sin smärta och förödmjukelse. Det kommer att kora en ledning, som inte låter tala med sig och det just i det ögonblick, då motparten av olika skäl börjar komma i en påverkbar stämning.

Det raseri, som Frankrike erfor, då det år 1918 återsåg sina förstörda provinser alltefter som tyska arméerna drogo sig tillbaka under meningslösa sabotageakter tvangs att göra halt vid tyska gränsen den gången. Ingen förstod riktigt vad det var för övervinnelse för Frankrike att få lov att gå in på stillestånd då. Nu ha dessa känslor haft tillfälle att utlösa sig på annat sätt. Frankrike har fått vara herre över de 12 millionerna tyskar t. o. m. längre än tyskarna huserade i Nordfrankrike. Det har fått ostört driva sin dubbla skadeståndS- och säkerhetspolitik, och måste nu säga sig självt, att hur roligt det än vore att arbeta vidare på båda dessa linjer, det

(Forts. å sid. 5.)

Ett stickprov.

Riksdagens behandling av frågan angående privatläroverken och flickskolorna har givit en talande illustration av skuggsidorna inom vårt parlamentariska liv, en illustration, som borde mana den politiskt intresserade allmänheten till eftertanke och väcka den ointresserade till liv. Den har nämligen på ett slående sätt blottat vad som kallas politik och tydligen ådagalagt, vilka medel som anses tillåtliga för att ernå ett riksdagsbeslut.

Statsutskottets betänkande i denna fråga kan icke undgå uppmärksamhet. Utskottet riktar ett dråpslag mot en institution, som under många år och stora uppoffringar på frivillighetens väg tillgodosett ett statsintresse. Man påstår att denna institution riktat sig på statens bekostnad genom de senaste årens statsunderstöd, och man grundar detta påstående på en i hast hopkommen utredning, som visar sig vara oriktig. Icke förty motsätter man sig en verklig utredning enligt laga ordning. Sådant var majoritetsförslaget inom statsutskottet.

Det lyckas naturligtvis ofta för en stark vilja, som behärskar situationen att leda andra mindre väl initierade efter sin önskan, men det går väl långt, då man i pressen öppet får läsa om en så kallad kohandel (det är illa att missbruka detta förhållandevis hederliga yrke), d. v. s. att enskilda personer — andra gånger partier — idka byteshandel om riksdagsfrågor. Om den ena går med på en sak, går den andra med på ett annat, och övertygelsen får vika.

Under andra kammarens debatt om åttonde huvudtiteln (undervisningsväsendet), fick man klart för sig, vad som låg under det hela. Kanske gammalt groll. Men också avoghet från skolreformens målsmän eller målsman gent emot organiskt framvuxna gamla skolreformer. Men det var endast de enskilda läroverken, som skulle få sitta emellan, huvudsakligen den kvinnliga ungdomens speciella högre utbildningsanstalter, och först och främst flickskolornas lärarinnekår. Debatten fördes skickligt in på den bogen att göra frågan till en klassfråga, och det är en lätt sak att få fram en upphetsad stämning och ett ovederhäftigt beslut genom att spela på så ömtåliga strängar. Det är en mycket allvarlig sak, när frågor göras till klassfrågor. Ingen skall förneka, att icke vårt nutida samhälle alltjämt i mångt och mycket låter penningen ge makt, möjligheter och t. o. m. rätten, och man får

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 9, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:

Redaktör *Ellen Hagen*
Mottagningstid kl. 1—3 e. m. (utom onsdagar).
Telefon Norr 282 42.
Elin Wägner, Lund. Tel. 26 03.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 5:50, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50, månad kr. 0:50.
Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

per millimeter
Textsida eller särskilt begärd plats ..... 22 öre
Efter text ..... 20 »

Linkoln Bloms Boktryckeri A.-B.
STOCKHOLM 1924

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmtorgsgatan 3, *Stockholm.*
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

Eva Andéns Advokatbyrå
Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Privatpraktiserande barnmorskan
Agda Olsson
Skånegatan 81, 2 tr. Tel. 201 28

DEN NYA SKOLAN.

Av *ESTER EDELSTAM.*

»Den nya skolan» är ett namn, som kommit mer och mer i vedertaget bruk för att beteckna de många olika uppfostringsrörelserna runt om i världen. Det är ett i viss mån missvisande namn, då allt som det täcker ej är *nytt.* Om mycket kunde man säga, att det är gamla ideal och program, som uppstått i ny skepnad. Men en del *är* nytt, baserat på modern psykologi.

Det är många sällskap och många enskilda namn, som bära upp »den nya skolan». Särskilt i Amerika tar den gestalt i en mångfald skoltyper och uppfostringsideal, vilka till vetenskaplig ryggrad ha sådana namn som W. James och J. Dewey och vilka sluta sig samman i större förbund till stöd för det hela. Sådana förbund äro *The Progressive Education Association,* vilket bildades i Washington 1919, och som nu har över 2,000 medlemmar. Det har årligen föranstaltat kongresser och har till dato utgivit 16 publikationer, belysande de nya tendenserna i uppfostringsfrågor. En liknande förening är *The Bureau of Educational Experiments,* bildad i New York 1918, vilken samlar och publicerar redogörelser för experiment, understöder pedagogiska försök och har en provskola under sin ledning. Den för även statistik över 45 »nya skolor» i landet, med vilka den står i ständig kontakt.

Bland amerikanska programpunkter stå: psykologiska undersökningar istället för examina (intelligensmätningar, uppfattningsmätningar, karaktärsmätningar); stark aktivitet under uppväxtåren både i fråga om teoretiskt och praktiskt arbete; självstyrelse; kontakt med hemortens och samtidens liv; utveckling till handlingskraft snarare än inpräntande av minneskunskaper; friskt uteliv (skolorna helst belägna på landet). Bland amerikanska skoltyper har den av miss Parkhurst grundade »Dalton»-typen låtit mycket tala om sig. I skolor med utpräglad »Dalton-plan» arbeta barnen fullt individuellt: studera böcker på egen hand, avlägga skriftliga prov, ordna arbetet som de själva vilja — och nå slutligen fram till studentexamen. (För närmare redogörelse av »Dalton-planen» se februarinumret av *Pedagogiska Spörsmål!*) Denna skoltyp har särskilt i England vunnit stor spridning, fastän i modifierad form.

För svensk litteratur angående amerikanska skolor hänvisas till *Nils Hänninger*: *Den Amerikanska Uppfostringsvärlden* samt *J. Dewey*: *Framtidsskolor.*

Även i Europa skjuter *Den nya skolan* hastigt fart under olika former alltefter initiativtagarnas och nationernas speciella läggning. Den sträcker sig ungefär 10 à 15 år tilbaka i tiden och knytes vid sådana pioniärer som tyskarna Wynecken och Geheeb, engelsmannen Badley, italienskan d:r Montessori, schweizaren d:r Tobler, svenskarna Anna Kruse och Gottfrid Sjöholm för att endast nämna några bland de många. Och den stödes och sprides av olika föreningar, främst av *The New Education Fellowship,* en internationell sammanslutning under engelsk ledning och med tidskrifter på engelska, franska och tyska. Även en från förbundet fristående svensk tidskrift, *Pedagogiska Spörsmål,* samarbetar med detta förbunds organ. Förbundets främsta engelska ledare, mrs B. Ensor, har ju i dagarna gästat Sverige och hållit flera föredrag om *Den nya skolans* ideal, sedda ur engelsk synpunkt och med det engelska internatsystemet som bakgrund.

Vad mrs Ensor särskilt framhöll bland de moderna uppfostringskraven var: *små klasser,* individuell undervisning och uppfostran, samuppfostran för gossar och flickor, endast några få skolämnen i sänder; intet klass-schema, inga årskurser, inga examina; tid och tillfälle för konst, musik, lekar, idrott och många sorters praktiskt arbete; stor handlingsfrihet för både skolor, lärare och elever till båtnad för en sund och initiativrik utveckling av skollivet.

Psykoanalys och autosuggestionsteorier ha utövat stort inflytande på modern engelsk pedagogik, liksom även på den schweiziska, där intresset för ny uppfostran har sitt centrum omkring J. J. Rosseau-institutet i Genève med dess stab av framstående forskare och lärare, Ferrière, Baudouin, Bovet m. fl.).

I Tyskland är det för närvarande två dominerande uppfostringsrörelser: d:r Steiners med centrum kring Waldorfskolan i Stuttgart samt Hamburgerskolorna med deras ledande män (professor Petersen m. fl.). Waldorfskolan är framvuxen ur antroposofisk världsuppfattning; den kännetecknas i stort sett av samma strävanden som andra *nya skolor,* men har även en del särskiljande drag, t. ex. auktoritetsprincip i stället för självstyrelse samt preciserad uppfattning av lärostoffets val för olika åldersstadier. Waldorfskolan är ett externat för 700 barn och innesluter i sin organisation såväl folkskola som högre skola fram till studentexamen. Även den Steinerska pedagogiken vinner hastigt spridning i Tyskland, Schweiz, Holland och England.

Hamburgerskolorna representera i mycket raka motsatsen till Waldorfskolan. Ingen auktoritet utan självstyrelse, fritt val av arbete! Waldorfskolan är baserad och uppburen av *en* mans initiativ och åsikter; Hamburgerskolorna äro en massomvälvning, framsprungen ur revolutionen. Den berör ett större antal av Hamburgs folkskolor samt några elementarskolor. »De vuxna ha misslyckats i sin drill och sina uppfostringsprinciper — låt därför barnen ta ledningen, de skola själva visa vägen»! Detta är grundtanken, som har förvandlat de stränga tyska statsskolorna till fria samlings- och arbetsplatser för lärare, föräldrar och barn. Inga böcker, inga läxor, intet tvång! Rörelsen började 1919. Den har redan sin kaos-period bakom sig och börjar komma in i ordnade gängor. Det märkliga med dessa skolor är, att de äro statsskolor, men med den absolutaste frihet både i fråga om organisation och undervisning. Hamburgerrörelsen har särskilt i Danmark väckt stort intresse. Pr. Petersen höll i höstas en föreläsningsserie i Köpenhamn; nu i dagarna är han åter där på danskarnas stora pedagogik-kongress (12—14 april), och det sägs att i Köpenhamn till hösten skall öppnas en skola i Hamburgerstil.

Sist men icke minst är det Wiens *nya skolor.* Även här gäller det en rörelse i stort, som vuxit fram under och efter kriget. Men den är mindre revolutionär och konturlös än Hamburgerskolorna. Den har kommit till på laglig väg, förts fram av två framstående politiker och skolmän: Eadrus och Glöckel. Det är framför allt en organisatorisk reform, men även med stort intresse för den *vetenskapligt*-pedagogiska utvecklingen. *Sammanhållning* mellan föräldrar och lärarkår, mellan olika lärarkårer, mellan ämneslärare i olika skolor är för Wiener-reformerna ett karakteristiskt drag.

Så ser man hur den *nya skolan* liksom allting annat levande anpassas efter olika nationella och individuella betingelser. Men som en underström hos alla reformerna finner man vissa gemensamma idéer. *De negativa*: det är *inte* bra som det är: det är för stora klasser, för schematisk undervisning över en bank, för mekanisk och svårhanterlig organisation, för fastlåsta bestämmelser angående läroböcker och kurser, för många ämnen samtidigt, för svåra och många examina, för mycket teoretiskt tvångs-arbete. *De positiva*: det *måste* rådas bot med det snaraste, ty den nya tiden fordrar ny uppfostran; *barnen* måste bli huvudsaken, ej kurser och minneskunskap; deras hälsa till kropp och själ måste tagas hänsyn till enligt den moderna barnhygienens krav; det måste bli individuell *uppfostran* i stället för mass-*undervisning,* och den individuella uppfostran måste taga vara på vars och ens anlag; måste giva barnen ro och tid att utvecklas var och en i sin takt; måste giva dem en frihet, som framlockar initiativ, fantasi, hjälpsamhet, handlingskraft och ansvarskänsla.

Men den friheten skall ej gälla endast barnen, utan lärarkåren och skolväsendet i dess helhet. Då skall skolan kunna ge mest och bäst åt sitt lands ungdom.

Valutavalet i Danmark.

Valslaget i Danmark har, som väntat var, vunnits av socialdemokraterna, vilka erövrat sju nya mandat och därmed ökat sin representation i Folketinget från 48 till 55 mandat. Partiets röstsiffra utvisar en ökning av icke mindre än 80,000 röster. Den vackra framgången har vunnits på bondevänsterns bekostnad. Detta parti har, som bekant, hittills tillsammans med de konservativa burit regeringsansvaret. Men med mycket liten framgång. Statsminister Neergaard har ohjälpligt kört fast i valutasvårigheterna. Hans styre har på sistone burit en stark prägel av kraftlöshet och oförmåga. Under de fyra år han och hans regering styrt landet har den danska kronan alltmera dalat. Det stora slagordet i den ytterst livliga valrörelsen har därför varit att störta Neergaard och återuppresa kronan. Hela valet har gått i valutafrågans tecken.

Sedan väljarna nu sagt sin mening och underkänt den hittills förda politiken står systemskifte omedelbart för dörren. Kanske har, redan när detta läses, den Neergaardska regeringen inlämnat sin avskedsansökan och socialdemokraternas ledare, hr Stauning, fått i uppdrag att bilda den nya ministären.

Det blir veterligen ingen svårighet för honom att åstadkomma Danmarks första socialdemokratiska ministär. Men om det gått och går relativt lätt för honom och hans parti att komma till makten, så torde det bli betydligt svårare att kunna utöva den med någon större framgång. En ren socialistisk politik är redan från början utesluten. Det parlamentariska underlaget är nämligen, i den mån ett sådant kan anses existera, till ytterlighet svagt. Det består, om de radikala medräknas, av summa *en* röst! Tillsammans förfoga socialdemokrater och radikala över 75 mandat, medan de övriga partierna, de konservativa och venstre jämte tyskarnas i Sönderjylland representant, räkna 74 mandat.

Det är således en långt ifrån avundsvärd uppgift, som den danska socialdemokratien påtager sig. Dess första regering blir helt och hållet beroende av de borgerliga radikalerna. Dessa, som trots alla olycksprofetior om att de skulle vara slagna för alltid efter sitt sjuåriga regerande under herr Zahle, kunnat inregistrera en vacker framgång, äro beredda att ge den nya regeringen rimliga arbetsvillkor, men det säges redan nu bestämt ifrån, att något direkt ansvar för regeringens existens komma de icke att påtaga sig. Det blir den av våra egna liberaler under våra två socialdemokratiska regeringsperioder praktiserade välvilliga neutraliteten, som kommer att tillämpas även av de danska liberalerna. Så långt som till förverkligande av Odense-programmet — där de aktuella socialdemokratiska kraven äro formulerade — torde den nya regeringen således aldrig komma. Knappast ens till ett försök därtill.

inte döma för hårt, om detta å andra sidan ger anledning till bitterhet och överilning. Men så mycket mera blir det en skyldighet för varje ärlig demokrat, som vill kämpa emot dessa samhällets orättvisor, att icke bedöma frågor ur klassynpunkt. Och vad denna fråga om privatskolorna beträffar, så rör den ju en stor och väsentlig del av den kvinnliga ungdomens högre utbildning. Så länge staten inte tillfredsställande sörjt för denna, bör den enskilda verksamheten på detta område underlättas, icke försvåras. Det är ingen klassfråga, ty det är ju inte bildningen någon vill utrota. Man vill endast komma därhän, att personliga anlag ge tillträde till denna, och ej att förmögenhet skall utgöra villkoret.

Men att få en saklig diskussion till stånd fram på natten, sedan riksdagsledamöternas intresse och förstånd ovillkorligen slappnat av efter åhörandet av en hel dags mer eller mindre underhållande debatter är fullständigt omöjligt och orimligt begärt. Man må vara hur vältalig som helst, det går inte att nå alla dem, som i riksdagshusets sällskapsrum spela bräde eller dylikt, för att hålla sig vakna. Ännu mindre dem, som redan vandrat hem. Man frågar sig, hur länge svenska folket skall finna sig i att följa lagar och förordningar tillkomna på detta sätt, och man kommer osökt att tänka på Axel Oxenstiernas ord: »Kära son, Du vet icke, med hur liten vishet världen regeras.»

Så många olyckliga omständigheter hade alltså sammanfallit, då andra kammaren vid tre-tiden på morgonen skred till omröstning i denna fråga. Man får därför kanske inte förvåna sig över, att kammaren, trots att grunden för utskottets förslag bevisats vara felaktig, och trots alla oemotsagda sakskäl, med 81 röster mot 49 (andra kamarens ledamöter äro 230), beslöt bifalla just detta förslag. Mera märklig är den omsvängning, som ägde rum till dess första kammaren längre fram på dagen behandlade frågan. Från alla partier talades det då mot utskottets förslag, även från socialdemokratiskt håll, och vid omröstningen saknades några av socialdemokratiska partiets mera bemärkta representanter. Det är också ganska egendomligt att jämföra tre varandra följande nummer av Social-Demokraten, det första samma dag frågan togs upp i andra kammaren med en utmanande och obehärskad artikel, det andra utan ett ord om saken och det tredje efter första kammarens beslut, där det hela svagt försvarades och bortförklarades.

Denna gång gällde det privatskolornas vara eller icke vara, deras arbetsvillkor och levebrödet för kanske några hundratal lärarinnor. En annan gång är det en annan fråga, som undergår samma öde. Då blir det andras tur att kämpa för livet.

Skulle inte, efter den allmänna medborgarrättens genomförande, där finnas så mycket av allmänanda, att det bleve klart för en var, skyldigheten att intressera sig för sin medborgarplikt, inte endast sporadiskt, när det gäller närstående intressen, utan för att lägga en mera bärkraftig grund för det samhälle, som är och blir. Det svenska folket är inte politiskt intresserat, ordet politik har en så dålig klang, men det beror på oss alla att låta det få en annan och värdigare innebörd. Vad skall väcka oss?

Karlskoga praktiska läroverk
— för män och kvinnor —
Husmoders-, Handels-, Medborgar- och **Evangeliska skolan** samt **Yrkeskurser** börja 15 maj; vinterkurserna 1 november.
Hittills närmare 8,000 elever. *Prospekt mot dubbelt porto.*
26570 e **JOH. LINDHOLM,** Rektor. **Karlskoga.**

Använd fritiden nyttigt

Vid sidan av det dagliga arbetet ges det många fristunder, som rätt tillvaratagna bli både ekonomiskt inbringande och göra, att tiden går angenämt och fort.

Sverige är av ålder ett hemslöjdens land. Ett både lönande och trevligt hemarbete är maskinstickning. Följ ett gott råd — köp en stickmaskin, men den bästa — *Per Perssons* — och Du kan hjälpa till att sammanhålla hemmet och förbättra dess ställning. Om icke annat kan Du för garnkostnaden sticka familjens underkläder, stilfulla jumpers, strandkoftor, sweaters och hela klädningar.

Per Perssons Stickmaskin är den gedigna maskinen, som ger stora och goda arbetsresultat i olika, vackra stickningar.

A.-B. PER PERSSONS VÄF- OCH STICKMASKIN

Fabrik: Fabriksgränd 3. *Postadress*: Fack 517, Stockholm 1. Kontor & Utställning: Drottninggatan 21 B.

Gör oss ett besök. — Begär vår priskurant.

Årsta, kvinnornas blivande egna hem.

Årstakommitténs soaré.

Det är i vinter precis tio år sedan frågan om Kvinnornas hus kom upp och en tidskrift i samband därmed anordnade en pristävlan om bästa förslaget att göra det räntabelt. Men det var inte förrän på sommaren 1914, då Baltiska utställningen med sina Fredrika-Bremer-minnen öppnat sina portar, som Årsta och Kvinnornas hus blev riktigt levande för de många av oss. Och så kom kriget.

Men man förstår, att lågan hållits stadigt brinnande hela tiden trots alla hinder; idén med detta Kvinnornas hus — en fristad, en samlingsplats, ett hem för allt Sveriges kvinnor — var ej ett löst hugskott, utan ett livsvillkor för dem det vederbör. Och frågan är, om ej dessa tio vänteår varit till idéns fromma; aldrig kunde planen för detta Kvinnornas hus varit mer aktuell än nu.

Också hade Årstakommitténs soaré i onsdags i Grand Hôtel spegelsal samlat fullt hus, en representativ samling av mondäna och inte mondäna bemärkta kvinnor på olika områden jämte några herrar. Kronprinsessan bevistade soarén.

Programmet inleddes med ett orienterande föredrag över Årsta, kvinnornas byggnad i Stockholm, av fröken Ida von Plomgren, som spirituellt skizzerade upp alla planer och önskemål, och med älskvärd humor och säkerhet bemötte alla givna och förmodade invändningar mot företaget. Därpå följde en musikalisk avdelning med pianosolo — nocturne Dess-dur och Ballade Ass-dur av Chopin — av fru Märta af Klintberg samt en del sångnummer av fröken Marianne Mörner. Båda artisterna applåderades livligt. Slutligen utförde Anna-Behle-elever rytmisk dans, ett par nummer, som också till fullo senterades.

Att soarén varit synnerligen lyckad märktes även på den livliga andelsteckning, som blev nachspielet.

Till att börja med får den fullt upp att göra med valutaspörsmålet. Även här blir den socialdemokratiska regeringen nödsakad att redan från början söka samarbete med de andra partierna. Man har också på ledande socialdemokratiskt håll skyndat att framhålla att man önskar »ett samarbete i och för de domineranде aktuella problemens lösning» och att man »med hänsyn tagen till alla berättigade intressen vill söka genomföra en valutapolitik, som i väsentlig grad kan förbättra den danska kronan»! Detta är det närmaste programmet och skall det lyckas den nya regeringen att realisera det, vilket naturligtvis är högeligen önskvärt om det kan ske på acceptabla vägar, får den säkerligen uppgiva det mesta av de doktrinärt socialdemokratiska krav, som under valstriden framvisats för väljarna såsom de enda verkligt helbregdagörande medlen. Under nödvändighetens hårda lag är reträtten från dessa uppenbarligen redan påbörjad.

Över ministären Stauning hänger, i bästa fall, den knappa majoriteten av en röst, såsom ett ständigt hotande Damoklessvärd. Eljes gapar den parlamentariska avgrunden. I alla händelser skall det bli av stort intresse att se om och hur den nya regeringen lyckas bemästra valutasvårigheterna. Socialdemokratien utger ju sig själv för att vara den, som bättre än alla andra förstår sig på hur ett samhälles ekonomi skall ordnas. Den får nu tillfälle att pröva sin förmåga i ännu ett land. Sannolikt skall det ganska snart visa sig även i Danmark, att den icke är i stånd att motsvara sina egna förväntningar — ännu mindre deras, som aldrig hyst några sådana!

Föreningen Årsta u. p. a. nu konstituerad.

Det var en betydande skara intresserade samlad i Grand Hôtels vapensal, då föreningen Årsta på måndag kväll bildades. Föreningens syfte är som bekant att bygga och inreda ett kvinnornas hus i Stockholm. Till ordförande för kvällen valdes advokaten Matilda Staël von Holstein.

Fröken Signe Laurell redogjorde i ett kortare anförande för Årstakommitténs verksamhet. Under de c:a åtta veckor som andelsteckningen pågått har man av nu redovisade medel fått in en summa på ungefär 40,000 kronor. Emellertid finns det sannolikt ännu en hel del tecknade andelar som icke hunnit redovisas.

Föreningen har dels ett löfte om en eventuell donation på c:a 25,000 kronor, dels goda förhoppningar om samarbete med den Elvingska fonden på så sätt att styrelsen för fonden är intresserad för att hyra bostäder i Kvinnornas hus för de ändamål fonden är avsedd till.

För att inköpa en fastighet, vilket blir billigare än att bygga, samt ombygga och inreda denna jämte tillräckligt rörelsekapital fordras ungefär 400,000 kronor. Det är, som fröken Laurell i sitt anförande skämtsamt påpekade, endast — en nolla som fattas!

Efter föredraget fastställdes stadgar för föreningen, varefter arkitekten Brag i ett föredrag med skioptikonbilder skisserade olika planer för hur Kvinnornas hus skulle kunna inredas. Lämpligast vore om man kunde inköpa en fastighet i närheten av Stureplan, för att få ett centralt läge, och man har redan flera för den tilltänkta ombyggnaden lämpliga hus på förslag.

Därefter övergick man till styrelseval. Styrelsen, vilken enligt stadgarna skulle bestå av 7 medlemmar, kom att bestå av fröknarna Signe Laurell, Louise Palander, Helène Danielsen och Alida Jakobsson samt fruarna Agnes Hellner, Lilly Hellström och Ellen Hagen. Suppleanter blevo advokaten Matilda Staël von Holstein, konstnären fröken Ida Thoresen, fru Nath. Frölander och fru Greta Gullström.

Till revisorer valdes fröken Anna Åbergsson och fröken Augusta Palmquist.

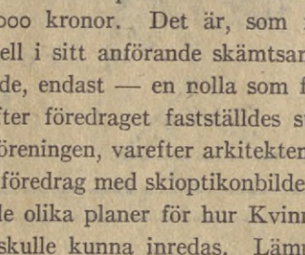

Smakfulla mönster

och vävnadens oklanderliga jämnhet är, vad man genast lägger märke till hos HOLMA dukar och servietter.

Den för alla Holmavävnader använda speciella tillverkningsmetoden skyddar materialierna så väl, *att varje tråd i den färdiga vävnaden besitter full slitstyrka.* Därav HOLMA vävnadernas *utomordentliga hållbarhet.* Till salu i alla välsorterade manufakturaffärer.

HOLMA

BORDDUKAR,
SERVIETTER,
HANDDUKAR

"RIDDAREN I GRÖNT FÄLT"

HOLMA-HELSINGLANDS LINSPINNERI- & VÄFVERI A.-B.
MADÄNGSHOLM.

MÖTESPLATSEN

FRISINNADE KVINNOR I GÖTEBORG

hade i torsdags sammanträde med samkväm och diskussion. Doktor Elin Odencrants från Borås inledde därvid den genom riksdagsbehandlingen så aktuella frågan om bättre vård åt fattiga barnaföderskor.

SKÅNEFÖRBUNDET AV FRISINNADE KVINNOR

hade årsmöte i Malmö den 6 dennes under ordförandeskap av notarie Elisabeth Nilsson, Malmö. För nästa arbetsår invaldes i styrelsen fru Elsa Alkman, Teckomatorp, fröken Anna Jönsson, Kristianstad, d:r Hanna Christer-Nilsson, Hälsingborg, notarie Elisabeth Nilsson, Malmö, fru Elsa Nordlund, Kristianstad, och fru Maja Strandberg, Ystad, med fru Louise av Ekenstam, Lund, fru Emilia Jönsson, Fridhill, fru Vendela Olsson, Trälleborg, och fröken Annie Weibull, Landskrona, som suppleanter. Efter notarie Elisabeth Nilsson, som avsagt sig, utsågs till ordförande fru Elsa Nordlund, Kristianstad.

Fru Nordlund framförde några reflexioner med anledning av 1921 års lönekommittés betänkande, varefter mötet gjorde ett uttalande i syfte att stödja fröken Hesselgrens och fröken Tamms motion om behörighetslagens ikraftträdande.

Fil. kand. Hulda Lundh, Ystad, talade över ämnet Valen och vi, varpå en livlig diskussion följde.

Gymnastikdirektör Karin Kärrberg, Malmö, höll föredrag om Hemgymnastik, och fru Anna Stina Alkman, Göteborg, talade offentligt om Stämningar och fakta.

Med anledning av förslaget att återinföra militärövningar för skolungdom vid vissa läroanstalter uttalade mötet en protest mot förslagets antagande och instämde i det av sex kvinnoföreningar i Ystad gjorda uttalandet i frågan (publicerat i Tidevarvet n:r 14). Förutom föreningsangelägenheter dryftades möjligheten att anordna »Fogelstad-kurser» i Skåne under sommaren och — naturligtvis! — olika sätt att driva propaganda för Tidevarvet.

FRISINNADE KVINNORS DISKUSSIONSKLUBB I KRISTIANSTAD.

Vid klubbens senaste möte fortsatte rektor Ellen Widerberg sin föreläsning i Medborgarkunskap. Rektor Widerberg lämnade först en redogörelse för vår regeringsform av 1809 och riksdagsordningen av 1866 samt rösträttsreformen 1907 fram till författningsrevisionen i december 1918 och dess stadfästelse 1921. Vidare berördes lagtima och urtima riksdag samt verkningarna av de nya rösträttsbestämmelserna vid andra kammarvalen. I korthet genomgicks folkomröstningsförordningen och föreläsaren slutade sin intressanta undervisning med redogörelse för vårt rättsväsende.

Efter föredraget redogjorde ordf. för en del aktuella riksdagsfrågor. Klubben beslöt att instämma i de krav på ändring i 5 kap. 3 paragraf strafflagen i enlighet med motion av hrr Sandegård och Pauli och fröken Hesselgren, däri kräves att domstol skulle erhålla befogenhet att där någon som fyllt femton men ej aderton år blivit övertygad om begånget brott och där den brottsliges sinnesbeskaffenhet och omgivning samt graden av hans förståndsutveckling prövas sådant föranleda förordna, att han skall i stället för att ådömas straff insättas på allmän uppfostringsanstalt.

Likaledes beslöts att instämma i motion av fröken Hesselgren och hr Alfred Petrén angående ökat anslag till dyrtidshjälp åt distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor. Den nedprutning i nuvarande utgående dyrtidshjälp som i årets statsverksproposition föreslagits, ansågs orättvis under nuvarande rådande ekonomiska förhållanden.

Sedan ordf. redogjort för statsutskottets förslag angående restriktiva bestämmelser för privatläroverken beslöt klubben att instämma i den å protestmötet i Stockholm av Stockholms flick- och samskolors lärarinneförbund antagna resolutionen. (Se Tidevarvets föregående nummer.)

Efteråt vidtog ett angenämt samkväm.

RONNEBY FÖRENING AV FRISINNADE KVINNOR

hade i lördags sitt aprilsammanträde. Till styrelse valdes fröken Rut Svensson, ordf., fröken Clara Käck, vice ordf. och kassör, fru Siri Jansson, sekr. Övrig styrelse: fru Anna Mattsson och fröken Emmy Samuelsson. Till revisorer valdes fröken Karin Svensson och fröken Lindberg.

En del föreningsangelägenheter behandlades, därvid beslut fattades om antalet medlemmar, vilka skulle bevista samhällskursen i Bökevik 13—17 juni.

"Ända sedan jag gifte mig

har jag dagligen använt min Husqvarna-maskin och den går lika bra nu som när den var ny".

Så lyder många husmödrars vitsord om detta alltigenom svenska fabrikat! Varenda bit — nålen undantagen — utföres vid Husqvarna-verken.

Husqvarna symaskin föredrages av de flesta framför alla andra symaskiner.

HUSQVARNA
SYMASKINER

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt uppfriska blodet, därmed avlägsna själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur **Frukt-Salt-Samarin** är härtill synnerligen välgörande.

Magsyra och Huvudvärk försvinna. Värk i kroppen, Reumatism och Nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och Välmående återvinnas.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart uppfriskande. Pris pr burk kr. 2:50. Erhålles pr postförskott från **Cederroths Tekniska Fabrik, Sthlm.** (Säljes å Apotek, Drog-, Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

ANMÄRKNINGAR
AV
·K·J·

Årsta.

Ett säreget vinnande drag hos svenskarna är deras skygga pietet för de boningar där en genius av deras egna går igen. Dessa andeimpregnerade väggar håller de i klädsam helgd: kring dem kretsar inga påflugna pilgrimsfötter, och inte ens av sentimentala tankar oroas deras vålnadsliv. En försynthet så skrupulös tål knappast att dras fram i ljuset, man har en känsla av att den profaneras genom omnämnande, men förhåller det sig inte just så med flertalet av de svenskes innerliga, välförborgade och stumma dygder?

Den oerhörda återhållsamhet jag har antytt blir ännu underbarare när man betänker att svenskarna ingalunda är fritagna från den mänskokarakteristiska böjelsen att förrätta andakt på heliga och berömda orter. De gör det tveksamt och generat, med ett litet grin kanske, men de gör det dock. I utlandet naturligtvis, den rymliga lokal där de törs hänge sig åt alla benägenheter för vilka de småskäms. Häri döljer sig en sällsam och raffinerad patriotism, inför vilken andra nationers plumpa chauvinismer skulle rodna om sådana kunde.

Alltså ser man vårt folk behörigt representerat i de hjordar som ideligen strömmar genom det sirliga Sanssouci och gudahuset vid Frauenplan i Weimar. Till Ingemanns fagra tjäll i Sorö hittar inte så få av dem, och de börjar rättnu göra sig hemmastadda i Longfellows »colonial mansion», Cambridge, Massachusetts. Ja de drar sig inte för att beträda Birgittas romerska hus, trygga i vetskapen att det hör oskylda till och att helgonets landsmän bortblandas i hopen av nyfikna främlingar.

Tillfällena till dylika reliknjutningar utvidgas och underlättas beständigt, en av krigets lyckliga följder var Palestinas inrättande till turistland, och man lär ibland kunna räkna ända till fyrti biler utanför krubban i Betlehem, om än kanske inte tre visa män.

Hitupp skall dock inte detta spring och oväsen nå, därför borgar vårt ovan skisserade skaplynne. Vårt ståtliga, minnesskönа Årsta löper ingen risk att bli förvetenhetens byte. Vi förstår att freda det för utlänningar såväl som för oss själva. Tre mil från Stockholm ligger det lika skyddat som vore det beläget på toppen av det obestigna Mount Everest.

Skyddet är visserligen inte av samma art som det man förunnar vissa naturmärkvärdigheter. Det är för blygt och passivt i sitt väsen för att egentligen kunna kallas fridlysning. Det enda vi lägger an på är att inte med vår uppmärksamhet oskära det historiskt odödliga château som en utvald ande har fyllt med sitt rika och eldiga liv, så starkt att det skall vibrera inom dessa gamla murar så länge de står resta.

För övrigt är det oss outsägligt likgiltigt om de står eller ramlar. Slottet är roligt att läsa om, det förnekar väl ingen, men dess av hävderna försmådda fata efter en viss nyårsafton har aldrig intresserat oss, och dess framtida äventyr angår oss inte ett spår. Vem helst som har råd må äga och bebo det, riva det eller skövla det med reparationer, och en gång hinner det väl sitt ödes fullbordan som pensionat eller egna hem.

Det är mest himmelsk nåd att Fredrika Bremers slott ännu ligger där i sitt kompakta sextonhundratalsmajestät, som Barbro Åkesdotter Natt och Dag byggde det och sådant det braverar i Svecia antiqua. Invändigt har det ju inte undgått smakens härjningar. En av dess besittare mahognypanelade för ett tiotal år sen den förnämligaste praktsalen; han hade uppenbarligen försett sig på banklokaler. För ögonblicket råder, har man sagt mig, respektfullare händer i de höga och ädla gemaken, men vad sedan? Årsta är gudilov ingen nationalegendom, riksantikvarien behöver aldrig kasta en blick ditåt. Den borg där det mäktigaste hjärta har vaknat och stormat och stillnat överträffas självklart i kulturhistoriskt affektionsvärde av en flintyxa eller en säkerhetsnål från bronsåldern.

I grannskapet av Lac Léman träffas ett par ringare motsvarigheter till Årsta: de heter Ferney och Coppet. Ingetdera har som Goethehuset upphöjts till nationalmuseum, men deras tillfälliga innehavare finner sig moraliskt förpliktade att åtminstone en gång i veckan sommartiden släppa in de flockar av vallfärdare som trånar att möta de rättmätiga ägarna »at home». Sannolikt utgör svenskarna ingen dålig procent av Voltaires och madame de Staëls gäster. Men de växlande herrskapen på vårt Årsta har aldrig besvärats med en halvdragen anmodan att offra sina golv och sin hemtrevnad åt sådan brutal invasion.

Och dock, är det möjligt att leva ostörd på Årsta? Redan i Bremerska tiden spökade där jämt: gåtfulla ljud hördes, bollarna på biljarden hoppade av sig själva, och i vinternatten kunde man utifrån få se de höga mångrutiga fönstren stråla av ett icke jordiskt ljus. Det där var emellertid vanligt spökgyckel, sådant varje gammalt slott med självaktning kostar på sig.

Men nu och för all framtid är Årsta fullkomligt besatt. En ande svävar ständigt från rum till rum, ilar i trapporna och fladdrar kring hallens linjenobla granitkolonner. Där hjälper ingen exorcism.

Detta vigda slott må köpas och säljas och besittas efter världslig lag, men aldrig bor där någon annan än Fredrika.

Konst och perspektiv.

»Vem är han som smidde Väinös
»Kantele så ny för Finland?
»Vilka äro de som stämde
»Underbart dess nya strängar?»
(Z. Topelius.)

Sveriges Allm. Konstförening har ånyo fogat ett glänsande led till dess påbörjade rad av skandinaviska bytesutställningar genom att i Akademiens lokaler öppna en utställning av professor Eero Järnefelts konst.

Det höres liksom en återklang av den sång som ljöd under susande furor »och från Kalevalas moar», det är som kunde man i dennes konst avlyssna något av kantelesträngens varma och innerliga men dock klara och distinkta toner.

Utställningen omspänner 40 års arbete och börjar med några starka tidstypiska dukar sådana som t. ex. »Krogbild» med sin överdådiga, levnadsglada behandling och rika, skickligt beräknade färgeffekter — en gnista av den eld som satte sinnena i brand vid 80-talets genombrottstid, eller porträttet av runosångerskan Paraske — ett starkt konstnärligt grepp och en av samlingens pärlor.

Renaissansens ideal synes hava påverkat hans konstnärsskap vid och omkring århundradets slut och de i Florence signerade, i gouache utförda porträtten av hans hustru och son och det ungefär samtida porträttet av Mathilda Wrede äro de innerligaste människoskildringar, ja, man vore nästan frestad säga helgonabilder.

Det är som vore detta uttrycksmedel gouacheri, den förtätade akvarellen, det varigenom kanteletonen klingar klarast. Spröd och fast. Se de klara och luftiga »Sommarbilder», och skisserna till väggmålningar i universitetets aula i Hälsingfors eller sådana dråpliga folklivsskildringar som »Båtfärd» och »Lanthandlanden».

Som psykolog är Järnefelt oöverträffad, distinkt återgiver han karaktären hos sina modeller. Klart och nyktert äro de tänkta. Själva miljön — fikusen och gångmattorna — denna hemmets och traditionens symbol, blir bakgrunden mot vilken gammalmans klokskap strålar. Bland de förnämsta porträtten stå vice-kansler Palmérs, de båda av statsrådet Danielson-Kalmari, tonsättaren Jean Sibelius, lantmarskalken Lindelöf m. fl.

Vi tro att utställningar sådana som dessa, vilka i överflödande rikedom bjuda oss brödralandens kultur och konst, skola visa sig skapa en ny samhörighetskänsla, ett ideellt försvarsförbund.

Folkunge.

Kurs i finare lunch- och supérätter

anordnas vid skolorna för husligt arbete med beräknad början den 29 april och pågår tisdagar 10—2 under 6 veckor. Lokal: Skolköket i Centralsaluhallen. Kursavgift 5 kronor. I Stockholm skrivna kvinnor vinna inträde. Anmälan kan göras å Lärlings- och Yrkesskolstyrelsens exp. Högbergsgat. 43 kl. 9—5 (löddag 9—2). Tel. Söder 139 33.

YRKESSKOLDIREKTÖREN.

Som lärarinnor för småbarn och som mors hjälpreda

i hem med större och mindre barn lämpa sig synnerligen väl unga flickor, som genomgått Etisk-pedagogiska Institutet i Uppsala. Deras utbildning omfattar spädbarnsvård, handledning av något större barn (kindergarten), den första undervisningen, sömnad och matlagning samt barnpsykologi och uppfostringslära. Måttliga pretentioner. Närmare upplysningar lämnas genom Föreståndarinnan vid Uppsala Enskilda Läroverk, Fröken Carola Eneroth, adr. Uppsala.

Vänner av gott Kaffe!

Anmoda Eder leverantör av kaffe att expediera Eder av

Triangelns rostade kaffeblandningar,

som säljes över hela landet betydligt mera än någo annat. **Triangelns utställningskaffe** i ½ kg:s kartonger är marknadens billigaste kaffe i förhållande till kvalitéen.

Förenade Kaffeimportörers Rosteri A.-B. Triangeln
GÖTEBORG.

EMILIA FOGELKLOU.

Framgångens eviga armod.

Kort innan jag fick i mina händer *Shaw Desmonds* bok: *Labour. The Giant on clay feet* (Collin & C:o, S:t James library), som är den närmaste anledningen till dessa rader, hade jag haft anledning läsa om Max Webers Die protestantische Ethik und der 'Geist' des Kapitalismus (Sombarts Archiv XX—XXI). Sammanställningen blev mera än en tillfällighet, den lät varsna två parallella förlopp av en rörelses inre utarmning.

Det är i gamla reformerta handelssläkter, som kapitalismen först blir satt i system.

Tidsspillan — det var dödssynden framför andra inom kalvinismen. Varje lättjans ögonblick var en stöld från den store Befallaren, som givit människorna en kort nådatid, innan domen eller saligheten bröt in. Och av arbetets frukter skulle man blott använda det för livsuppehället oundgängliga; resten borde sättas in i arbetet själv, för att föra det allt vidare till mänsklighetens nytta. Vi se för oss släktled efter släktled av dessa strävsamma, asketiskt inriktade företagare, med evighetens allvar över sin krämaresyssla. Fördömelsens memento sticker sedan Calvins dagar sin dolk i deras själ; man måste »köpa tiden» och lämna efter sig så mycket nyttigt arbete som möjligt, innan man skiljes hädan. Sparsamhet är en självfallen plikt, också för den rike; pengarna äro till för Guds ära.

Hos dessa gamla rikmän är ännu den religiösa drivkraften tydligt märkbar. Svagare röjer den sig i hedersmannen Benjamin Franklins dagboksvisdom, trots

Emilia Fogelklou.

hans medvetna omvändelse: »Betänk att penningen är av en fruktsam och produktiv natur. Pengar föder pengar, och dessas ättlingar föda än mer o. s. v. Den som dödar ett modersvin, förintar alla dess efterkommande till tusende led. Den som förstör en femma mördar allt vad därigenom kunde ha producerats, hela massor av sedlar.»

Här är kapitalismens anda fullt skönjbar. Det är penningen som representerar värdet. Och ändå var Franklin en mycket oegennyttig och sannfärdig boktryckare med en bara måttligt stor affär! Han var ännu långt ifrån att »göra pengar av människor» — den konsten som sedan blir så fenomenalt utvecklad i en industrialism och storkapitalism, som för länge sedan avsnört sina sista rottrådar i det religiösa själslivets värld och pressat fram sin oerhörda företagareflit i spelet om penningen och dess förmering genom nya spekulationer.

Max Webers avhandling följer utvecklingen steg för steg. Hans noggranna forskning låter oss också blicka in i den teologiska arsenal, som är så karaktäristisk för de reformerta, dessa som räknat arbetsbefallningen särskilt i tio Guds bud — under det lutheranerna bara räknade vilodagsbudet!

Det är en helt annan sorts rörelse Shaw Desmond flyttar oss in i, själva motrörelsen mot kapitalismen. På hans tungomål, engelska, heter den emellertid inte socialism, utan helt enkelt *Labour* (arbete). Själv har han varit med i begynnelsen, då arbetarrörelsen var levande religion, men ännu inte politik. Vi få leva med i banbrytandets unga tid, då man talade från såptunnor och i ljus martyrglädje log mot projektiler och glåpord. Vi få besöka de stora internationella kongresserna och skönja de karaktäristiska profilerna från deras klang- och jubeldagar före kriget. Fint säger han om Rosa Luxemburg och andra, som nu ha lämnat slagfältet, att voro de ej värda helgonglorian, så fingo de åtminstone del i törnekronan. Tydligast avtecknar sig bilden av Keir Hardie, denne

Det europeiska dramat.

(Frots. från sid. 1.)

går helt enkelt inte. Det är därför troligt, att i Frankrike nu en regimförändring skulle kunna ske vid valen. Det är blott frågan, om den glänsande högerseger till vilken Frankrike förhjälper junkrarna, kommer att hejda den påbegynta vänstersvängningen i Frankrike. Skall någon rädda systemet Poincaré, så skall det vara hans värsta fiender i Tyskland.

I den stund, då England har en arbetarregering, som kunde förhandla med en motsvarande regering i Tyskland, bereder sig Tyskland till sina kakival, som komma att reducera socialdemokraternas inflytande till ett minimum! Fullkomligt omvänt mot 1918 alltså!

Sådan är situationen, som MacDonald skall försöka klara upp. Han är en man, mot vilkens politiska förflutna tyskarna inte borde ha något att invända. Han har i regeringen åtminstone ett par av Tysklands verkliga aktiva vänner — i England, de män, som öppnade kampanj redan mot hungerblockaden 1918. Man kan så väl sätta sig in i deras smärta nu. Man kan tänka sig hur de skicka brev till Tyskland genom sina representanter och låta hälsa, att om inte tyskarna är stilla nu, kan vi inte hjälpa tyskarna.

Och man kan höra det ögonblickliga, snabba svaret: varför hjälpte ni oss inte, medan vi var stilla? Den pfalziska befolkningens öde är i detta fall typiskt, och det vore inte så underligt, om det från tyskt håll skulle dras fram som argument. Den handling av trohet och lojalitet, som låg i att 20,000 pfalzare läto sig utvisas hellre än lyda Frankrike förmådde icke övertyga England om pfalzarnas lojalitet mot tyska riket. Men då dessa började skjuta separatisterna, *då* tog England itu med att undersöka hur det hängde ihop med tillkomsten av det autonoma Pfalz och förmådde fransmännen att tillsvidare undandra separatiströrelsen det aktiva stöd, som hållit den uppe. Se där, säger man, det språk, som världen förstår!

England har utan tvivel rätt i att om en ny försonlig politik skall kunna komma till stånd, då måste båda parterna visa något tecken till god vilja. Tyskland får lov att lägga band på sig och upphöra med sin finansiella obstruktion. Frankrike får lov att visa, att det på allvar uppger sin separatistiska politik coh släppa sina levande panter: fångarna och de utvisade. Vem skall börja? Skall Tyskland börja stilla sin vrede, på det att de förhållanden, som skapade den må kunna upphöra? England tycks vara av den meningen. Eller skall Frankrike först göra en gest, som i sig dämpar Tysklands utomordentliga franskhat?

Det är icke mycken tid att diskutera den saken. Valen nalkas och expertkommissionens förslag ligger på bordet. Det är tydligt att detta förslag har till ögonmärke Frankrikes återuppbyggande och icke Tysklands ruin. Det innebär utom tunga bördor för Tyskland även stora politiska fördelar. Såsom återställandet av Tysklands ekonomiska enhet och — om de tyska tolkningarna äro riktiga — återställandet av den raserade tyska civila förvaltningen inom det ockuperade området. Reparationskommissionens ordförande mr Barthou har med ett verkligt suveränt tal nådigst mottagit detta dokument, som innebär en dom över hans reparationspolitik, och satt sig bekämt till rätta i högsta domstolen för att betänka med sina kolleger, om de vilja bevilja Tyskland dessa villkor. Men ett kan han icke bestämma: om Tyskland sen vill anta dem.

Den nuvarande tyska regeringen Marx har, då detta skrives, ej ännu yttrat sig annat än högst allmänt. Stinnes har tagit sin mening med sig i graven.

Hurudan skall väl den tyska regering ta sig ut, som får i hand av tyska folket dess fullmakt att förhandla om skadeståndspolitiken?

Den frågan kommer valen snart att besvara.

Men under den scen, där dramats figurer röra sig — och inte så djupt begraven som somliga av de agerande vilja tro, ligger en oexploderad granat, som ännu bevarar sin sprängkraft.

Det är skuldfrågan, Tysklands avtvingade skuldbekännelse.

Elin Wägner

NABO sparar 9/10 av grovarbetet.

NABO angriper varken händer eller tvätt.

GIOVANNI VERGA.

Verga var Italiens »grand old man» liksom Hardy är Englands. När, på hans 80-årsdag 1920, hela Italien tilljublade honom en entusiastisk hyllning, frågade Verga, som fjärran från det litterära marknadsvimlet levat en enstörings liv på sitt älskade Sicilien, med sakta ironi huru det kom sig att han, som ej följt någon moderiktning, bibehållit sin makt över sinnena! Vid hans död, ej långt därefter, funno italienarna ej ord nog starka och ej artiklar långa nog för att prisa Italiens store son.

Och dock var det städse en besk dryck han bjudit sina landsmän. Det myller av gestalter som trängas i Vergas romaner och noveller behärskas av egennytta, småaktighet och småslughet. Och det enda skälet Verga kan finna varför ej Gud Fader sopat bort människoynglet från sin sköna jord är den för den latinska rasen så utmärkande starka familjesammanhållningen, inför vilken även han böjer sitt skeptiska huvud.

Det är icke så litet Verga och Hardy ha gemensamt. Verga, enstöringen från det solbrända Sicilien och Hardy, enstöringen från Wessex' dimmiga hedar, se båda lika illusionslöst på livet och bådas pessimism lyses upp av humor, en humor, som hos Hardy är godmodigt bred anglosaxisk, men hos Verga ofta urartar till bitter ironi. Hardys människor äro lekbollar för ett grymt öde, Vergas äro rätt tarvliga figurer, som skulle vara föraktliga om de ej samtidigt voro så löjliga. Det är ödet och den blinda slumpen som i Hardys vrek driva sitt spel med människorna — hos Verga smulas människoöden sönder av deras egna själars litenhet och ömklighet. Båda äro samtidens kanske ypperstа skildrare av folkliv. När man fördjupar sig i Vergas »I Malavoglia», det verk där han nått högst, tycker man sig själv stå på »piazzan», den italienska byns brännpunkt, där allt diskuteras och avgöres: priset på en åsna lika väl som alla livets händelser, födelser, älskog och död. Och över alla hans gestalter kastar Siciliens obarmhärtigt klara sol, skarpa dagrar och skuggor.

Hos oss är Verga föga känd, kanske på grund av svårigheten att översätta hans av ordstäv och saftiga dialekttuttryck överflödande språk. Hans förnämsta verk äro romanserien »De besegrade», varav »I Malavoglia» utgör den första delen, några band ypperliga noveller och ett fåtal korta dramatiska arbeten. Mest bekant är hans Cavalleria Rusticana. *E. G. L.*

En folklivsskildring av Giovanni Verga meddelas här nedan.

Den moderlösa.

Av *GIOVANNI VERGA.*

Översatt av *E. Gadolin Lagerwall.*

Den lilla ungen stannade i dörröppningen, vred sin förklädessnibb mellan fingrarna och sade:

»Här är jag.»

När ingen brydde sig om henne, tittade hon blygt från den ena till den andra av kvinnorna som bakade brödet och återtog:

»Di sa åt mig — gå till mor Sidora.»

—Kom hit, kom hit», ropade från ugnsöppningen mor Sidora, röd som en fullmogen tomat. »Vänta litet, så skall jag baka en fin kaka åt dig.»

»Ha de skickat bort flickan, så betyder det att de äro på väg till Nunzia med den sista smörjelsen», sade Licodiana.

En av kvinnorna, som hjälpte till med degen, vände på huvudet under det hon fortsatte att knåda. Med armarna bara ända till armbågen, frågade hon barnet:

»Hur står det till med din styvmor!» Den lilla flickan, som ej kände kvinnorna, såg på dem med stora förskrämda ögon, sänkte huvudet, slet allt ängsligare i sin förklädessnibb och viskade:

»Hon ligger till sängs.»

»Hör Ni då icke att de komma med sista smörjelsen? Grannhustrurna stå i dörrarna och ropa.»

»När mitt bröd är gräddat, skall jag också springa och se om de icke behöva något», sade mor Sidora. »Meno förlorar sin högra arm om också denna hustru dör bort ifrån honom.»

»Somliga ha otur med hustrur och somliga med kreatur. De förlora lika så många de taga — se på Angela.»

»Ännu igår», inföll Licodinana, »såg jag Meno stå vid sin dörr och snyta sig. Han hade kommit hem från vingården före ave Maria.»

»Men nog måste man medge», sade den kvinnan som knådade degen, »att han har en välsignad förmåga att slå ihjäl sina hustrur. På tre år har han gjort kål på två döttrar till Nino, den ena efter den andra! Vänta bara, så skall ni få se att han gör slut på den tredje och på all Ninos egendom.»

»Är barnungen där dotter till Nunzia eller till den första hustrun?»

»Till den första. Men den andra älskade henne som sitt eget barn. Det var ju hennes systerdotter.»

Den lilla började, när hon hörde att de talade om henne, gråta tyst för sig själv, hopkrupen i en vrå. Tårarna lättade hennes tunga hjärta, som hon hållit i styr med att leka med förklädet.

»Kom hit, kom hit», sade mor Sidora, »nu är din kaka färdig. Gråt ej, din mamma är i paradiset.»

Den lilla torkade sina tårar med knytnävarna under det mor Sidora öppnade ugnsluckan.

»Stackars mor Nunzia», sade en av grannkvinnorna som stannade i dörröppningen, »nu ta de mått på hennes likkista — de ha just gått förbi här.»

»Måtte de hålla sig borta från oss — vi äro den heliga jungfruns barn» — och kvinnorna korsade sig.

Mor Sidora tog ut den lilla bullen ur ugnen, blåste bort askan och lade den varm som den var, i flickans hand. Barnet tog den i sitt förkläde och gick sakta bort, blåsande på brödet.

»Vart går du?» ropade mor Sidora efter henne. »Stanna där du är. Hemma finns det en ban-ban med svart ansikte som tar och bär bort folk.»

»Jag ville ge den åt mamma.»

»Mamma finns inte mer. Stanna du blott här», upprepade en av grannkvinnorna. »Ät din bulle.»

Den lilla sjönk ihop i en liten hög på trappan med brödet mellan händerna, utan att bita i det.

Men plötsligt upptäckte hon sin far och med ljusnande ansikte steg hon upp för att springa emot honom. Meno kom in, satte sig utan att säga ett ord i ett hörn med händerna slappt hängande mellan knäna, ansiktet långt och läpparna vita som papper — i sin stora sorg hade han ej rört någon föda sedan föregående dag. Hans blick tycktes klaga och säga: Jag min stackare.

Kvinnorna ställde sig, när de sågo hans svarta halsduk, runt omkring honom med djupt medlidande i hjärtat.

»Säg ingenting, mor Sidora», upprepade han och skakade på huvudet med uppdragna axlar. »Detta är ett törne som ingen någonsin skall kunna dra ut ur mitt hjärta. Ett riktigt helgon var denna kvinna — utan att därmed vilja förklena er! Jag förtjänade henne ej. Ännu igår, då hon redan var så dålig, steg hon upp ur sängen för att se till fölungen, som just blivit avvänjd. Och hon ville inte att vi skulle gå till doktorn för att vi skulle slippa ge ut pengar på medicin. En hustru som hon var kan jag aldrig mer finna. Det säger jag er. Lämna mig åt min gråt, ingen har mera skäl därtill än jag.»

Och han fortsatte att skaka på huvudet och att böja skuldrorna som om hans olycka varit en tung kroppslig börda.

»Nå, gäller det att finna en annan hustru», sade Licodiana, »så är det bara att se sig om efter en.»

»Nej, nej», upprepade Meno med huvudet sänkt som en mulåsna. »En hustru lik denna finner jag aldrig mer. Denna gång förblir jag änkling. Det säger jag er.»

Mor Sidora lät honom ej behålla sista ordet. »Prata inte sånt strunt, det passar sig inte! Han får allt se sig om efter en annan hustru, om inte för annat, så för den där lilla moderlösa — vem skall se till henne när han arbetar ute på fälten? Inte kan han lämna henne på gatan.»

Prova NABO, och Ni blir övertygad av dess överlägsenhet.

NABO garanteras fritt från klor.

mond mönstrar leden — han ser så många som tappat bort sitt mål av pur politik. Han ser Labour ta märken av vedersakaren kapitalismen, liksom den ryska kommunismen tagit märken efter det gamla envåldsdömet. Han har på allvar hört den frågan debatteras, hur man skall bära sig åt för att hålla den stora tron varm i de djupa leden, änskönt ledarna måste skatta åt »politiken». Och han har på allvar hört föreslås, att man skulle ha en sorts artskilda »*ideella*» talare, som arbetade utanför parlamentet, emedan det vore otänkbart att de som en gång blivit parlamentsledamöter kunde behålla någon tändande idealitet! Desmond för sin del kan inte ge upp kravet på att de båda sorterna nödvändiga funktionärer böra representeras av *samma* personer, i framgångens tid lika väl som i banbrytandets! Själv är han ingalunda någon baksträvare — han är ett med rörelsens hela historia; men han ser med vemod och iakttagelseskärpa, hur det andliga kraftkapitalet mer och mer sinar bort, det som gjorde en så rik och lycklig, medan man ännu frös och slet och blev omkullvräkt och hårdhänt behandlad

Så växer partinumerären år från att nu måste vi ha nya människor igen, *andliga* demokrater, som inte snegla åt ett hopp om att själva bli kapitalister, som verkligen ära kroppsarbetet och ej lämna det i sticket för agitationsverksamhetens sötma, som vilja ställa nya krav för rättfärdighetens skull, men ej sätta upp salubodar och växelstationer för röstköp och förmånsbyten.

Denne man är ingen reaktionär. Han vill framom en arbetarrörelse som mer och mer börjar formas efter vedersakarens beläte. Och han börjar efter kriget skönja en minoritet av de »sanna demokraterna». en minoritet, som samlar till sig enstaka främlingar ur förhandenvarande partier och klasser, en minoritet, som just i sitt farliga och oförstådda läge åter kan bli en ackumulator för den själsmakt, som flyktat ur de framgångsbreda partimänniskornas led.

Det var så underligt att konfrontera Shaw Desmonds skildring och slutparoll med Webers framdragande av de gamla puritanernas arbetsreligion, den som slutligen blev till kapitalism och mammonsdyrkan. Det gav en åtskilligt att tänka på i fråga om tidsströmningarnas andliga kraftbetingelser. Alla tyckas de till sist förgäta sin ungdom och sitt ursprungsmotiv. Saven dör i deras stam till sist.

Och därför måste där alltid på nytt komma nya minoriteter, som orka vara unga nog att slita ut sig för intet — och bli heroer för dem som komma efter och skörda frukten! Där måste alltid finnas de som på nytt våga sätta in den sortens kapital som ingen räknar med som *reellt* — därför att insättarna själva inte sätta in det för räntans skull!

Åtta-timmarsdagen inför Tysklands arbetare.

Centralstyrelsen för tyska fackföreningarna har tillsatt ett utskott på 5 ledamöter för förberedande av folkomröstningen om 8-timmarsdagen. Enligt författningen kan 8-timmarsdagen införas utan riksdagens samtycke om flertalet av landets röstberättigade uttala sig därför.

K F:s Smörblandning

– extra –

Marknadens högsta kvalité

2:10 pr kg.

Finnes endast i konsumtions- & kooperativa föreningar

NABO, det självverkande tvättämnet med bensin.

Gör ett besök

hos

Levin Östring

57 Kornhamnstorg 57

och ni skall finna ett ovanligt stort lager av vackra

Klädningar

av Frotté från 6:90

av Zefyr från 4:75

av Muslin från 4:75

»Sök då rätt på en dylik hustru åt mig! Hon som ej tvättade sig för att spara på vatten.*) Och som betjänade mig bättre än en kypare, kär och leksjuk och trogen, som aldrig skulle hava tagit en näve bönor ur vårt förråd och som aldrig öppnade sin mun för att säga: giv mig! Med allt detta en vacker hemgift, som jag nu får ge tillbaka för att vi ej ha barn. Så har kyrkovaktaren sagt mig när han kom med vigvattnet. Och huru hon älskade denna lilla stackare, som påminte henne om hennes döda syster! En annan, som icke är hennes moster, skall se på henne med oblida ögon, på min lilla moderlösa!»

»Om han toge Ninos tredje flicka, skulle allting gå ihop för den moderlösa och för hemgiften», anmärkte Licodiana.

»Tala icke om det, ty det är ännu som tuggade jag på malört.»

»Sådant tal passar sig inte nu», bekräftade mor Sidora. »Ät snarare en bit, Meno, så blir han sig själv igen.»

»Nej, nej, nej», upprepade Meno. »Tala inte om att äta, jag känner det som hade jag en knut i halsen.»

Mor Sidora ställde en fältstol framför honom och på denna varmt bröd med svarta oliver, en bit fårost och en flaska vin. Och stackars Meno började småningom äta, under det han mumlade för sig själv.

»Bröd», sade han med rörd stämma, »aldrig kan någon baka det såsom den goda själen gjorde det. Det var som vore det bakat av mannagryn. Och med en handfull vilda finocchi (fenkålsrot), kunde hon göra en soppa så man slickade sig om läpparna. Nu får jag köpa brödet hos bagaren, hos den skojaren mäster Puddo. Och någon varm soppa får jag inte längre när jag kommer hem från arbetet, våt som en kyckling. Jag får lägga mig med kall mage. Ännu förra natten, när jag vakade hos henne efter att hava grävt hela dagen så att jag nästan flöt bort i svett och då jag närapå började snarka, där jag satt vid hennes säng, så trött var jag, sade min goda vän: 'Gå och få i dig något! Jag har med flit låtit soppan stå kvar på hällen.' Och hon tänkte alltid på mig, på huset, på det som fanns att göra, på det ena och det andra och kunde knappt sluta att tala, att ge mig sina sista anvisningar, som någon som beger sig på en lång resa. Och mellan sömn och vaka hörde jag henne ännu hela tiden mumla. Och hon gick så underligt till en annan värld. Med krucifixet på bröstet och händerna knäppta över det. För detta helgon behövs varken radband eller mässor. De pengarna skulle vara bortkastade.»

»Det är en olycksvärld», bekräftade grannhustrun. »Också för Angela här bredvid håller åsnan på att dö i kolik.»

»Det är värre med mina olyckor», sade Meno och torkade sig om läpparna med baksidan av handen. »Nej, tack, ge mig inte mera att äta, munsbitarna falla i min mage som vore de av bly. Ät hellre du, stackars lilla oskyldiga som intet begriper. Nu har du inte längre någon som tvättar och kammar dig. Nu har du ingen mamma mer; hon höll dig under sina vingar som hönan håller sina kycklingar och du är nu störtad i elände som jag. Jag hade hittat denna mor åt dig; men en annan styvmor sådan som denna, det får du aldrig mera, tösen min.»

Den lilla flickan lät, rörd och uppskrämd, åter läppen hänga och täckte ögonen med knytnävarna.

»Nej, det går inte med mindre», sade mor Sidora, »vi äro tvungna att söka en annan hustru åt er — tänk på den stackars moderlösa som blir lämnad på gatan!»

»Och jag då? Huru blir jag lämnad? Och min fölunge? Och mitt hus? Och hönsen, vem skall passa dem? Låt mig gråta, mor Sidora, det hade varit långt bättre om jag dött själv i stället för denna goda själ.»

»Var tyst, han vet inte vad han säger. Ett hus kan väl inte vara utan huvud?»

»Ja, det är sant», sade Meno litet tröstad.

»Tänk i stället på stackars Angela! Först förlorar hon sin man, så sin fullvuxna son och nu håller hennes åsna på att dö.»

»Åsnan borde koppas på magen, om hon har kolik», sade Meno.

»Kom, han som förstår sig på sånt», tillade grannkvinnan, »han gör en kärleksgärning för sin hustrus själ.»

Meno reste sig för att gå och den lilla moderlösa sprang som en fölunge efter honom, som nu var allt hon hade kvar i världen. Mor Sidora, som var en god husmor, påminte honom:

»Och huset? Huru har han lämnat huset nu då han inte har någon att se efter det?»

»Jag har låst det. Och kusin Alfia mitt emot skall hålla ett öga på det.»

Grannhustruns åsna låg utsträckt mitt på gården, med rak nos och slokande öron. Det ryckte ibland i benen när ett nytt kolikanfall skakade kroppen. Änkan satt blek som ett lik, nedhukad på stenarna framför dem och hennes torra och förtvivlade ögon lämnade ej ett ögonblick det sjuka djuret.

Meno slog sina lovar omkring åsnan, undersökte de slocknande ögonen och då han såg huru blodet ännu siprade ur det lilla såret i åsnans sida, nästan svart blod, som rann droppe efter droppe och levrade sig i den sträva raggens yttersta hårstrån, frågade han:

»Har han blivit koppad?»

Änkan vände den slöa blicken mot honom och nickade utan ett ord.

»Då är intet mera att göra», yttrade Meno. Och han stod kvar och såg på åsnan, som nu låg helt utsträckt på stenläggningen, stel och ruggig som en död katt.

»Guds vilja, syster», sade han för att trösta henne. »Det är slut med oss båda två.»

Han sjönk ned på stenarna bredvid änkan med den lilla flickan mellan knäna och alla tre sutto de och stirrade på åsnan, som ibland med nästan mänskliga dödsryckningar konvulsiviskt drog ihop sina lemmar.

Också mor Sidora kom ut på gården när hon var färdig med brödet och ställde sig bredvid kusin Alfia, som hade tagit på sig sin nya klädning och knutit en svart sidenduk om huvudet. Mor Sidora tog Meno avsides och sade.

»Nino kommer nog inte att ge honom sin tredje dotter nu när de dö som flugor hos honom, och hemgiften går förlorad. Och så är Santa för ung för honom — det är fara värt att hon fyller hela hans hus med ungar.»

»Nå, bleve det bara pojkar, kunde man ju tåla det — men vem svarar för att det inte blir flickor. Jag är en sådan olycksfågel.»

—Han kunde kanske tänka på kusin Alfia. Hon är inte längre ung och hon har vad han behöver — huset och en bit vingård.»

Meno fäste sin blick på kusin Alfia, som med händerna på magen, låtsade se på åsnan, och yttrade:

»Är det så, kan man ju börja fundera på saken. Men jag stackare är en sådan olycksfågel!»

Mor Sidora ryckte närmare:

»Han skall ej häda — tänk på dem som äro olyckligare än han!»

»Det finnes inga, det säger jag er! Aldrig i livet kan jag finna en annan hustru som denna! Gifter jag mig också tio gånger, kommer jag aldrig att kunna glömma henne. Och min lilla moderlösa lika så.»

»Lugna sig, nog glömmer han henne. Och flickan gör det med. Har hon inte glömt sin egen mamma! Se i stället på Angela, nu när också åsnan dör bort från henne. Hon äger ingenting annat! *Hon* skall nog aldrig kunna glömma den.»

Kusin Alfia började inse att det nu var på tiden att hon närmade sig, och med en gravlik uppsyn började hon sjunga den dödas lov. Med egna händer hade hon svept henne och täckt hennes ansikte med en duk av finaste vitt linne. Ty linnekläder — hon ville visst inte skryta — men linnekläder hade hon. Då vände sig Meno rörd till Angela som satt kvar som vore hon förstenad.

»Varför väntar ni med att flå åsnan? Ni får åtminstone något för åsnans skinn!»

*) I många av Siciliens byar är vattenbristen stor.

Fredskongressen i Washington.

Som svenska representanter till denna kongress ha i dagarna avrest fröken Mathilda Widegren, fil. d:r Naima Sahlbom, fröken Hanna Wijnblad och fru Ester Åkesson-Beskow. Fru Beskow skall — jämte grevinnan Elsa Bernadotte — å Sveriges vägnar även deltaga i K. F. U. K.-konferensen.

FRAMTIDENS FOLK

— »Vitus» tidskrift för andliga spörsmål — har i dagarna utkommit med ett nytt nummer, som vanligt innehållande en hel del intressanta artiklar. Framtidens Folk utkommer med ett nummer per månad med undantag för juli och augusti och kostar 3: — kr. per år. Prenumeration kan ske dels å posten, dels å tidningens exp., »Vitus-huset», Lidingön.

Brevlåda.

»*Nykommen*» kan ingå som direkt medlem i Västernorrlands länsförbund. Tillskriv ordf. i detta länsförbund, fru A. G. Le Moine-Broman, *Sundsvall*.

Om »Nykommen» uppger namn och adress till Frisinnade Kvinnors sekretariat, Slussplan 9 III, Stockholm, sändes gärna närmare meddelanden samt litteratur.

Lösnummer av

TIDEVARVET

säljes bl. a. av:

STOCKHOLM:
Allmänna Tidningskontoret, Gustaf Adolfs torg.
Dagens Nyheters filialkontor, Hornsgatan 1 och Stureplan 13.
Stockholms-Tidningens filialkontor, Hornsgatan 30, Odengatan 71 och Kungsbroplan 2.
Stockholms Tidningskontor, Hamngatan 7.
Södra Tidningskontoret, Södermalmstorg 7 .

GÖTEBORG:
A.-B. Hartelius Bokhandel.
H. T.-centralen.

ALINGSÅS:
Norelii Boklåda.

BORÅS:
John Wolds Bokhandel.

ESKILSTUNA:
Lars Andersson, Rinmanstorg.
Bernh. Hellström & C:o, Nybrogatan.

Hjelte & Johansson, Drottninggatan.
Handl. Höglund, Nybrogatan.
Alma Johansson, Köpmangatan.
Ida Liljedahl, Köpmangatan.
Alfr. Ström, Drottninggatan.
Rydberg & Rosenkvist, Tunnelgatan.

FLEN:
Tekla Lindbloms cigarraffär.
Wallins bokhandel.

NORRKÖPING:
Firma Esping & Lundell.

GÄVLE:
Allmänna Tidningskontoret, L. Öhrberg.
Centralpappershandeln.
J. E .Hedins Bok- & tidningsaffär.
Missionsbokhandeln, M. Lundahl.

HJO:
Bokhandl. Bertil Cederqvist.

HUSKVARNA:
G. Gustafssons tidningsexpedition.

JÖNKÖPING:
Axelina Johanssons cigarraffärer, Ö. Storgatan 2 och Grand Hotel
Elvira Hallins tidningsaffär, Smedjegatan 8.
M. Izikowitz tidningsaffär, Västra Storgatan.

KRISTIANSTAD:
Havannamagasinet, Martha Mowitz. Ö. Storgatan 16.
Hedvig Sernqvist cigarraffär, V. Storgatan 48.
Asta Perssons cigarraffär, Ö. Storgatan 42.
John O. Svenssons cigarraffär, V. Storgatan 18.
Hj. Eskilssons cigarraffär, Ö. Storgatan 35.

LANDSKRONA:
J. L. Törnqvist Bokhandel.

LIMHAMN:
Limhamns Bok- och Pappershandel.
Frans Schultz.

LINKÖPING:
Ellen Edlers cigarraffär, Storgatan 36.
A. G. Sundqvists cigarraffär, Hantverkaregatan 2.
L. Hallbergs tobaksaffär, Storgatan 37.

LUND.
Rud. Jepsons tobakshandel, Klostergatan.
Bokstugan, Grönegatan.
C. V. Lindströms Bokhandel.

MALMÖ:
Björkstrands Cigarraffär, Gust. Adolfs torg.
Fru Emma Bonderup, Södra Förstadsgatan 47 A.
Bredbergs Cigarraffär, Rundelsgatan.
Agda Börjes Eftr., Hamngatan 2.
Frith. Dahl, Möllevångstorget 10.
Anna Hansson, Föreningsgatan 47.
K. Holmberg, Östra Förstadsgatan 32.
Häles Cigarraffär, Adelgatan 4.
O. Jeppsson, Östra Förstadsgatan 44.
Kioskbolagets kiosker.
S. Nilsson, Mäster Johansgatan 3.
Th. Nilsson, Södra Förstadsgatan 42.
Tidningsaffären, Föreningsgatan 19.
Firma Åkerholm, Södra Förstadsgatan 19.
Åströms Cigarraffär, Fersens väg.

MARIEFRED:
Lindmarks Bokhandel.

NYKÖPING:
C. V. Hagströms Tobakshandel.

STRÄNGNÄS:
Storgärdets cigarraffär, O .Gustafsson, Regementsgatan 106.
Gustav Beckmans Tobakshandel, Hospitalsgatan.
Emy Falks cigarraffär, Trädgårdsgatan.
Signe Almgrens cigarraffär, Storgatan.

TORSHÄLLA:
Anna Lindskog.

UPSALA:
Allmänna Tidningskontoret.
Nya Tidningskontoret.

ÖREBRO:
Hj. Ritsman, Drottninggatan 27, Storgatan 5, Karlslundsg. 10.
Evelina Rundblad, Drottninggatan 6/8, Järntorgsgatan 1, Järnvägsgatan 2, Kungsgatan 1, Vasagatan 3.
Tobaksfirman F. Bergqvist & Co., Drottninggatan 5.

ÖSTERSUND:
Elmgrens Tobakshandel, Prästgatan 23.
Fröken Lydia Du Rietz, Prästgatan.

Dessutom i de flesta cigarraffärer över hela Sverige samt genom Pressbyrån i dess kiosker.

Bliv medlem

i

Frisinnade Kvinnors Riksförbund

Anmälan till Frisinnade Kvinnors sekretariat, Slussplan 9 III, Stockholm. (Telefon Norr 282 42)

GETINGEN

ROMAN

av

E. L. VOYNICH

— Min son, sade han, Gud förbjude mig att jag skulle säga att han icke talat till din själ, men betrakta inte din sjukdoms och din sorgs fantasier som hans högtidliga maning. Och om det är så att han svarat dig ur dödsskuggans dal, så lägg ingen falsk mening i hans ord.

Vad är det du tänker göra?

Arthur reste sig upp och svarade långsamt som om han repat upp en läxa:

— Jag vill ge mitt liv åt Italien, befria det från slaveri och skam och driva ut österrikarna, så att landet blir en fri republik, utan någon annan herre än Jesus Kristus.

— Arthur, tänk på vad du säger. Du är ju inte ens italienare.

— Det gör ingen skillnad. Min väg ligger klar framför mig.

Åter föll tystnaden emellan dem.

— Jag kan inte disputera med dig i kväll, sade Montanelli till slut, detta har kommit så plötsligt över mig, jag måste få tid att tänka. Men kom för närvarande endast ihåg en sak, om du åsamkar dig svårigheter — om du skulle dö — då krossar du mitt hjärta.

— Padre —

— Nej, låt mig tala ut. En gång sade jag till dig, att du var den ende jag hade i världen, men jag tror inte att du till fullo förstår vad det betyder. Det är inte heller lätt, när man är så ung som du. Arthur, det som vore du min egen son. Du är mina ögons lust och mitt hjärtas glädje. Jag ville hellre dö än att du skulle ruinera ditt liv, men jag kan ingenting göra. Jag vill inte att du skall avge några löften, jag vill endast att du skall minnas detta och vara försiktig. Tänk dig väl för, innan du tar ett oåterkalleligt steg, för min skull, om du inte gör det för din moder i himlen.

— Jag skall tänka mig för, och, padre, bed för mig och för Italien.

Tigande knäböjde han och tigande lade Montanelli sin hand på hans böjda huvud. Ett ögonblick senare hade Arthur rest sig upp, kysste den hand som välsignat honom och gick sakta bort över det daggiga gräset. Montanelli satt ensam kvar under magnoliaträdet och blickade in i mörkret.

— Det är Guds hämnd som drabbat mig liksom den drabbade David, tänkte han. Jag, som smutsat hans helgedom och tagit Frälsarens lekamen i besmittade händer — han har haft tålamod med mig, men nu är stunden kommen.

II.

Mr James Burton kände sig inte alls tilltalad av att hans unge styvbror skulle ströva omkring i Schweiz med Montanelli, men att förbjuda en oskyldig botaniseringstur med en äldre teologisk professor skulle förefalla Arthur, som var okunnig om de verkliga skälen, odrägligt tyranniskt. Han skulle ovillkorligen tillskriva det religiösa fördomar, och Burtons kände sig stolta över sin upplysta tolerans. Hela familjen hade varit oförvitligt protestantisk och konservativ ända sedan Burton & Söner för mer än ett århundrade sedan etablerade sin skeppsmäklarefirma i London och Livorno. Men de ansågo att engelska gentlemän borde handla juste även mot papister, och när firmans överhuvud ledsnade på att gå som änkling och gifte sig med de yngre barnens vackra, katolska lärarinna, fogade sig James och Thomas i Försynens vilja, fastän det bjöd dem emot att få en styvmor som knappast var äldre än de själva. Efter faderns död gjorde den äldste broderns äktenskap en svår sak ännu mer komplicerad, men så länge Gladys levde hade båda bröderna hederligt strävat att skona henne från Julias obarmhärtiga tunga och att uppfylla sina plikter mot Arthur. De låtsade icke ens att de hyste någon kärlek till gossen, och deras ädelmod bestod huvudsakligast i att de gåvo honom rikligt med fickpengar och för övrigt läto honom gå sin egen väg.

Som svar på sitt brev, erhöll Arthur alltså en check till betäckandet av utgifterna och en kylig tillåtelse att tillbringa semestern som han själv behagade.

Montanelli var lättare till sinnes än Arthur sett honom på mycket länge. Efter den första chocken under deras samtal i trädgården, hade han småningom återfått sin andliga balans och såg mera nyktert på förhållandena. Arthur var så ung och oerfaren, och hans beslut kunde knappast vara oåterkalleligt. Med mild övertalning skulle man säkert kunna leda honom bort från den farliga stig som han ännu knappast beträtt.

De hade tänkt att stanna några dagar i Genève, men vid första åsynen av de vita gatorna och de dammiga promenaderna, där turisterna trängdes, rynkades Arthurs ansikte. Montanelli betraktade honom med ett roat småleende.

— Du tycker inte om dig här, carino.

— Jag vet knappast, det är så annorlunda än jag tänkt mig. Jo, sjön är vacker och jag tycker om bergens konturer. De stodo på Rousseaus ö och han pekade mot Savoyalpernas mäktiga linjer. — Men staden ser så stel och regelrätt ut, så protestantisk. Den förefaller så nöjd med sig själv och påminner mig om Julia.

Montanelli skrattade.

— En sådan otur, min käre gosse, men eftersom vi äro här för vårt nöjes skull, så behöver vi inte stanna. Vi kan göra en tur på sjön i dag och redan i morgon bege oss upp i bergen.

— Men, padre, ni ville stanna här?

— Jag har sett alla dessa platser dussintals gånger, och nu vill jag tillbringa min semester med att bevittna din glädje. Vart skulle du tycka om att fara?

— Jag skulle gärna vilja följa floden tillbaka till dess källor.

— Menar du Rhone?

— Nej, Arve; den flyter så snabbt.

— Då reser vi till Chamonix.

De tillbringade eftermiddagen i en liten segelbåt, men den vackra sjön gjorde inte så starkt intryck på Arthur som den gråa och leriga Arve. Han hade växt upp vid Medelhavet och var van vid blåa böljor, men för hastigt rinnande vatten hade han en verklig passion och den forsande glaciärfloden beredde honom en stor glädje.

(Forts.)